

30. 12. 2019

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Aplikace „soukromoprávní větve“ článku 6 EÚLP v rámci správního řízení

Čl. 6 Evropské Úmluvy o Ochráně Lidských Práv („EÚLP“) zakotvuje právo na spravedlivý proces. Z jeho znění lze nabít dojem, že se aplikuje pouze v rámci trestního a civilního práva. Je tomu opravdu tak a skutečně se právo na spravedlivý proces neaplikuje na řízení před správním orgánem, popř. správním soudem? A pokud se aplikuje, tak za jakých podmínek? Na tyto otázky se bude snažit tento článek odpovědět.

V praxi se bude aplikovatelnost čl. 6 na správní řízení hojně řešit například ve spojitosti s odškodněním nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení, kde bude případná (ne)aplikovatelnost čl. 6 často rozhodujícím faktorem pro vyhovění nebo zamítnutí žaloby, případně bude mít vliv na výši přiznané částky a dokazování.

Moreno Vlk & Asociados

**ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE / ABOGADOS / ATTORNEYS AT LAW
PRAHA - MADRID - BRATISLAVA**

Zpočátku je třeba zmínit, že článek se bude týkat pouze „soukromoprávní větve“ čl. 6 a nebude v něm řešena část trestněprávní. Tím pádem se tento článek nebude týkat řízení o přestupcích, které určitě do působnosti soukromoprávní části čl. 6 spadat nebudou. V některých případech sice nelze vyloučit, že spadají do působnosti trestněprávní větve čl. 6, ale jak již bylo řečeno, tomu se tento článek věnovat nebude.

Relevantní část čl. 6 EÚLP tedy zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích....“

ESLP v případě „James and Others v. the United Kingdom, § 81“ určil aplikovatelnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy na případy, které splňují následující kritéria: 1) Jde o „spor“ 2) o „právo nebo závazek, který má základ ve vnitrozemském právu“ a 3) „toto právo nebo závazek musí mít soukromoprávní charakter“. Tento výklad byl nadále rozšířen, s tím, že se musí jednat o spor, který je „opravdový a vážný“^[1] (Yankov v. Bulgaria, § 23) a rozhodnutí musí mít přímý vliv na existenci, rozsah nebo způsob výkonu daného práva (Cipolletta v. Italy, § 31; Regner v. Czech Republic, § 99)

První 2 kritéria ve většině případů nebudou v souvislosti s aplikací čl. 6 v rámci správního řízení

představovat problém a budou bez problémů splněna. Proto se jim tento článek nebude více věnovat. Problém naopak bude často představovat prokázání, že se jedná o právo nebo závazek (dále jen „o právo“), které má „soukromoprávní charakter“.

Čl. 6 explicitně zmiňuje pouze rozhodování o občanských právech a trestním obvinění a o právech v rámci správního práva se nijak nezmiňuje. Lze tedy lehce nabýt dojmu, že na správní řízení se nevztahuje. Takový závěr by nicméně byl chybný. Čl. 6 totiž explicitně nestanovuje, že se použije pouze v rámci civilního řízení (popř. trestního řízení, ale to ponechme stranou), ale že se použije pro rozhodování o „občanských právech“. Není přitom podstatný status řízení, v rámci kterého se o občanských právech bude rozhodovat, popř. charakter legislativy upravující předmětné právo (tedy zda se jedná o řízení občanské, obchodní nebo správní, popř. zda se jedná o veřejno-právní nebo soukromo-právní regulaci) důležitý je pouze charakter práva o kterém se jedná (Georgiadis v. Greece, §34, společně s Micallef v. Malta, § 74; Ruiz-Mateos v. Spain). Stejně tak není podstatné, jaký orgán o právu rozhoduje, např. zda soud nebo správní orgán (Micallef v. Malta, § 74; Baraona v. Portugal, § 42).

Důležité přitom je, že se jedná o autonomní výklad pojmu „občanský“, který je nezávislý na výkladu platnému v národních právech. Důležitá je dle ESLP materiální podstata a dopad daného práva v prostředí národního práva státu, ale ne jeho právní klasifikace. Kromě toho, soud vždy musí brát v úvahu cíl a účel EÚLP a také jak je na předmětné právo pohlíženo v právních systémech ostatních států (König v. Germany, § 89).

Kdy tedy, dle ESLP, jde o občanské právo? Obecně lze říci, že pokud se spor týká majetku nebo příjmu bude spadat pod čl. 6 EÚLP. ESLP tak rozhodl o působnosti čl. 6 na řízení týkající se udělení licence k výkonu povolání (Bentham v. Netherlands); povolení stavebního záměru (Sporrong and Lönnroth v. Sweden); zákazu rybaření na soukromém pozemku (Alatulkkila and Others v. Finland); přidělení veřejné zakázky, za předpokladu že je v řízení argumentováno porušením „občanských práv“, např. diskriminací kvůli náboženství nebo politickému názoru (Tinnelly & Sons Ltd and Others and McElduff and Others v. the United Kingdom). Naopak řízení o přidělení veřejné zakázky nebylo soudem shledáno jako řízení týkající se občanského práva, když v něm byly namítány pouze formální nedostatky přihlášky budoucího výherce zakázky - přičemž ESLP shledal případné ekonomické důsledky jako nedostatečné pro založení působnosti čl. 6 (I.T.C. Ltd v. Malta). ESLP dokonce přiznal soukromo-právní charakter žádosti o kontrolu, zda stavební povolení a „provozní licence“, udělené konkurenci žadatele, byly vydány v souladu se zákonem. Rozhodující přitom bylo, že předmětná povolení měla vliv na úbytek klientely žadatele, což se dle ESLP dotýká majetku žadatele a řízení tak mělo přímý vliv na jeho občanská práva (Sine Tsaggarakis A.E.E. v. Greece, §§38-43).

Mimo to, do působnosti čl. 6 budou patřit spory týkající se výplat sociálního zabezpečení (Salesi v. Italy; Schouten and Meldrum v. the Netherlands). Dále většina pracovněprávních sporů, včetně disciplinárních řízení před profesními komorami, a to zejména pokud může být ohroženo právo vykonávat povolání (Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium; Philis v. Greece (no. 2)). Také právo na příznivé životní prostředí lze dle ESLP pro účely čl. 6 považovat za občanské právo (Bursa Barosu Başkanlığı and Others v. Turkey, §§ 127-128). Jako občanské právo bylo hodnoceno i právo na přístup ke správním informacím a dokumentům v případě, že obsahovaly informace o soukromém životě žadatele a mohly mít vliv na osobní situaci (Loiseau v. France); právo na členství ve spolku a obecně na právo na sdružování (Lovrić v. Croatia, §§ 55-56; APEH Üldözötteinek Szövetsége and Others v. Hungary, §§ 34-35); právo na svobodu projevu (Kenedi v. Hungary, § 33). ESLP „nově“ opustil dřívější názor, že pod čl. 6 nespadají řízení týkající se vzdělávání a přiznal právu na vzdělávání soukromoprávní charakter (Oršuš and Others v. Croatia, § 104)

Pod čl. 6 budou spadat i řízení dotýkající se práva na osobní svobodu, např. týkající se míry omezení

vězňů ve vězení, včetně disciplinárních řízení, která mohou mít za následek zpřísnění podmínek ve vězení, popřípadě týkající se zadržování v psychiatrickém zařízení (Enea v. Italy [GC], §§ 97-107; Stegarescu and Bahrin v. Portugal; Gülmez v. Turkey; Ganci v. Italy; Altay v. Turkey (no. 2); Aerts v. Belgium). Dále ESLP rozhodl o působnosti soukromoprávní větve čl. 6 v případě stížnosti pro zabavení dokumentů v prostorách podnikatele z důvodu vyšetřování potencionální trestné činnosti (Veeber v. Estonia (no. 1); řízení o vymazání záznamů z policejních databází, které narušovaly právo na čest a dobrou pověst, mohly znemožnit získání jistých zaměstnání, nebo znemožňovaly držet zbraň (Pocius v. Lithuania, §§38-46; Užkauskas v. Lithuania, §§34-39).

Naopak ESLP z působnosti čl. 6 vyloučil řízení týkající se daní - a to i přesto, že uznal významný dopad do ekonomické sféry (Schouten and Meldrum v. Netherlands, §50; (Ferrazzini v. Italy, § 25); věci týkající se imigrace např. povolení ke vstupu, povolení k pobytu, státního občanství, azylu, vyhoštění, atd. (Maaouia v. France [GC], § 38; Peñafiel Salgado v. Spain; Mamatkulov and Askarov v. Turkey [GC], §§ 81-83; Panjeheighalehei v. Denmark, Smirnov v. Russia). Do působnosti čl. 6 nebudou spadat ani práva politická a řízení týkající se volebních věcí, tedy právo kandidovat (Pierre-Bloch v. France, § 50), právo být členem politické strany, řízení o rozpuštění politické strany (Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey). Ve stejném duchu pak ani řízení týkající se penze politiků (Papon v. France) a práva na přístup k informacím týkající se volebního procesu (Geraguyn Khorhurd Patgamavorakan Akumb v. Armenia) nespádají pod působnost čl. 6. Problematická je také aplikace čl. 6 na řízení týkající se pracovněprávních sporů určitých státních zaměstnanců. Pokud se spor bude týkat státního zaměstnance, který se přímo, či nepřímo, podílí na výkonu pravomocí chránící obecné zájmy státu, tedy podílí se na výkonu suverénních pravomocí patřících státu, nebude se na řízení čl. 6 aplikovat. Naopak, pokud se řízení bude týkat pracovní pozice, kde k výkonu suverénní moci státu nedochází, bude čl. 6 aplikován (Pellegrin v. France; § 65). Tento přístup ke státním zaměstnancům byl rozšířen v případě Vilho Eskelinen and Others v. Finland, kde se upřesňuje, že čl. 6 se neaplikuje, pokud 1) stát pro předmětnou pozici zákonem explicitně vyloučí přístup k soudu, a 2) takové vyloučení je obhajitelné veřejným zájmem státu.

Na konec je třeba zmínit, že čl. 6 v sobě zahrnuje i požadavek na veřejné projednání věci, což není obecně v rámci řízení před správním orgánem uplatňováno. Samo o sobě to však neznamená porušení čl. 6, jelikož dle ESLP stačí, pokud existuje kontrolní orgán, který již všechny náležitosti spravedlivého procesu stanovené v čl. 6 splňuje. To se netýká jen veřejnosti řízení, ale i nezávislosti a nestrannosti (De Haan v. the Netherlands, §§ 52-55; Helle v. Finland, § 46; Crompton v. the United Kingdom, § 79; a Denisov v. Ukraine [GC], §§ 65, 67 and 72).

Mgr. Libor Nerad,
advokát

Denis Tichánek,
paralegal

[MORENO VLK & ASOCIADOS](#)
[advokátní kancelář](#)

Sokolovská 32/22
186 00 Praha 8

Tel.: +420 224 818 736
Fax: +420 224 818 736
e-mail: paha@moreno-vlk.eu

[1] „Genuine and serious“

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)